

Infinite Possibilities, Marc Lagrange.

Terra Incognita, Frank De Mulder.

WIE WIL ER NOG NAAKT?

Allebei werkten ze voor *Playboy*. Blote vrouwen zijn hun vak. Fotografen Marc Lagrange en Frank De Mulder, over dat vak dat onder vuur ligt. 'De vrouw als seksobject: ik ben het zelf beu.' tekst Sofie Vanlommel

Een beeld voor een Sensa-campagne gemaakt door Marc Lagrange.

gratis online. Het zal anders moeten, kunstzinniger. Hij ging akkoord. Maar de Amerikaanse greep op *Playboy* is zeer sterk. *Playboy*, dat is Hugh Hefner."

Met zijn eeuwige peignoir en harem van nauwelijks meerderjarige vrouwen is de 89-jarige Hefner een wandelend anachronisme. Zelfs hij heeft nu ingezien dat bloter niet langer beter is. *Penthouse*, het enige blad dat *Playboy* ooit het vuur aan de schenen kon leggen, bond wel de strijd met onlineporno aan (net als climax de lancering van pornofilms in 3D). Het blad ging de dieperik in.

Waar de vrouw eerst haar kleren moest uittrekken om het knellende korset van de conservatieve moraliteit te breken, staat naakt vandaag steeds vaker haaks op de vrijgevochten vrouw. Van hoofddoek tot oversized, de trend is dat de vrouw zich bedekt. *Playboy* heeft wel degelijk een belangrijke rol gespeeld in de seksuele revolutie, vindt De Mulder. "Je kunt je dat nu niet meer voorstellen, en toch werd de strijd om vrouwelijk naakt ook gevoerd door de dollie minna's. Maar de emancipatie van de vrouw en de strijd om gelijke rechten, dat is als een langzaam anirzwellende stem die zegt: de vrouw als lustobject, dat kun je niet meer maken. En ik ben het zelf ook beu."

De Mulder haalt er de cover van zijn jongste fotoboek bij, een beeld in zwart-wit. Een vrouw met oneindig lange benen lijkt uit over de schijnbaar oneindige zee. Ze is poedelnaakt en staat met haar rug naar de kijker. We zien alleen de werving van haar linkerborst. In zijn jonge jaren zou hij het model waarschijnlijk omgedraaid hebben, zegt De Mulder. "Full silhouette" heet dat in het jargon, een mooier woord voor frontaal naakt. Het is de leeftijd, denkt hij. "Been there, done that. Je wordt ouder, je ontwikkelt een fijnere smaak. Ik merk dat ik zelf steeds meer met kleding speel, als contrast en om spanning in het beeld te krijgen. Maar ik zal altijd naakt blijven doen, zeker in de natuur. Daar trek je toch geen bikini aan, zeker. Dat verpest het hele beeld."

Te plat

Wie *Playboy* al lang de rug heeft toegekeerd, is Marc Lagrange (58). Ooit heeft hij Wendy Van Wanten voor het blad gefotografeerd, en Katia Alens. Katia wie? Het is al zo lang geleden dat hij zelf even moet nadenken voor hij op haar naam kan komen. "Ik ben gestopt omdat ze mijn visie niet volgden. Ik wil alleen nog volgens mijn eigen scenario werken. Ik laat mij niet vertellen dat het model een wit broekje aan moet, en met welke schoenen ze moet poseren omdat hun sponsor het zo verlangt."

Hij noemt *Playboy* "te plat, te cheap. Te bewerkt. Ze hebben in het verleden met grote fotografen gewerkt. Maar dat verkocht voor geen meter. Het grote publiek wil snelle, goedkope shit."

Ook Lagrange stelt vast dat naakt minder vanzelfsprekend is geworden. De tijden zijn veranderd. Preutser, braver, bangter zelfs. "Je ziet het op het strand. Vroeger lag iedereen topless, vandaag willen ze weer een mooie setje. In de jaren 90 ging het er losser aan toe."

Hij noemt Kate Moss, Christy Turlington, ook de absolute topmänniquins gingen vlot uit de kleren. Lagrange merkt dat modellen er minder voor open staan, dat agentschappen hen strenger afschermen. "Ik kan

H

Hij kan het niet beter uitleggen, zegt Frank De Mulder (52). "Een boer," zegt hij, "die hoeft maar naar een koe te kijken en hij weet: dit is een prijsbeest. En dat is geen prijsbeest. Hij gaat u niet kunnen uitleggen waarom. Maar hij ziet het direct."

Hij weet dat het niet hoort om vrouwen met koeien te vergelijken. "Mijn vennote zegt altijd dat ik dat niet mag doen. Schrijf maar op dat ik 'paardje' heb gezegd. Een superfokker weet ook meteen welke hengst hij moet hebben: die benen, die verhoudingen. Ja maar, zeg jij dan: dat ander paard heeft toch ook schoon benen? Dat is waar. En toch is het ene paard beter. Met naaktmodellen is dat juist hetzelfde."

De Mulder zit bijna dertig jaar in het vak. Honderden vrouwen heeft hij bloot voor de lens gezet, van Ann Van Elsen tot Lesley-Ann Poppe. Hij werkte voor *Playboy*, *Maxim* en *FHM*. Bladen die twintig jaar geleden miljoenen mannen naar de winkel lokten. Nu zit het mannenblad in het slop. *FHM*, *For Him Magazine*, is niet opgedoekt. Ook het kleinere verwante blad *Zoo* stopt er mee. *Playboy* verkoopt vandaag nog 800.000 exemplaren, ooit was de oplage 5,6 miljoen. "Bloot is passé", zei uitgever Scott Flanders onlangs in *The New York Times*. "De strijd is beslecht. Je bent nu een mislukte verwijderd van elke vorm van seks die je kunt inbeelden. Gratis."

In een poging het tij te keren, gaat het blad volledig naakt bannen. De bunny's moeten weer broekjes aan.

Hij heeft het jaren geleden al aangekaart bij de hoofdredacteur van de Nederlandse editie, zegt De Mulder. "Mannekes, wat jullie brengen vind je met bakken vol

Marc Lagrange
Geboren in Montréal,
Canada, in 1957.
Afgelooft als ingenieur.
Woon- en werkt in
Witvorpel.
Werkte onder meer samen
met Delvaux en Playboy.

Frank De Mulder
Geboren in Gent in 1963.
Woon- en werkt in Gent.
Zit bijna dertig jaar in het vak.
Werkte hij voor Playboy,
Maxim, FHM
& magazine en Chic.

'Iedereen is tegenwoordig fotograaf. Maar er zijn bijna geen echte fotografen meer'

Marc Lagrange

mijn werk nog altijd doen, maar je moet mensen kennen. Ik heb een vertrouwensband met de agentschappen waar ik al jaren mee werk, zij weten wat ik zoek."

Wat zoekt hij dan? "Uitstraling is belangrijk, oogopslag. Lichaamsbouw, natuurlijk." De beste modellen, zegt hij, loop je op straat zo voorbij. "Een goed model heeft geen complexen en beheerst haar lichaam totaal. Ze moet zich goed in haar vel voelen. Je moet niet de ideale maten hebben om op foto goed over te komen. Anorectische types zal je bij mij niet vinden, corpulente vrouwen evenmin. Pas op, dat kan ook mooi zijn. Maar het is niet mijn ding."

Zowel voor de lens als erachter is Lagrange de tegenpool van De Mulder. Hij praat zacht, houdt letterlijk afstand en formuleert zijn zinnen zo dat er suggestieve stiltes vallen. Liever dan over *Playboy* en tieten praat hij over Fellini en David Lynch. De meeste fotografen die hij bewondert zijn al dood. Hij noemt Richard Avedon, Robert Mapplethorpe, Helmut Newton en Philip-Lorca diCorcia. "Dat zijn ze, de oude meesters. Iedereen is tegenwoordig fotograaf. Maar er zijn bijna geen echte fotografen meer." Hij houdt zelfs niet van de term naaktfotograaf. "Ik maak veel naakt maar ik zou niet zeggen dat ik naaktfotograaf ben. Ik doe ook veel niet-naakt."

Rendez-voushotelletje

De Mulder en Lagrange zitten bij dezelfde uitgever, teNeues. Ze krijgen er allebei het label 'erotische fotografie'. Lagrange kan zich daar maar moeilijk in vinden. Hij zegt verschillende keren dat hij zich wil "distantiëren" (Lagrange sloeg een verzoek om een dubbelinterview met De Mulder af). "Of misschien is onderscheiden een beter woord. Erotische fotografie: neen. Artistiek naakt: ja. Met inhoud, met diepgang. Suggestief. Ik vertel een verhaal. En boven alles ben ik een estheet."

Wie zijn carrière volgt, komt vaak dezelfde gezichten tegen. Er zijn een stuk of zeven vrouwen met wie hij al jaren werkt. "Ik vergelijk het met Almódovar, een regisseur die vaak met zijn favoriete actrices werkt." Danseres Inge Van Bruystegen haalt hij al vijftien jaar voor de camera. Als Mata Hari, met een mijter, zwevend aan de slagtandaan van een olifant. "En het is iedere keer weer anders. Ik ga te werk als een jazzmuzikant: we slaan samen aan het improviseren. Inge is eigenlijk een actrice. Alle goede modellen zijn goede actrices."

Met een van zijn vaste modellen, Dorith, trekt hij graag naar een rendez-voushotelletje niet ver van zijn studio in Antwerpen. "Zij vliegt in, ze zet een pruik op, we nemen samen een taxi. We boeken voor 76 euro een kamer voor anderhalf uur en bestellen een fles champagne. Als je daar door de gangen loopt, hoor je het gelijg

Momento Mori.
Marc Lagrange.

Boven:
Destred Games.
Frank De Mulder.
Onder: The
Garden of Eden.
Frank De Mulder.

roeper. Om te kunnen regisseren, moet het model zich trouwens goed voelen." Soms werkt hij samen met zijn vrouw, zij is styliste. Meisjes die niet eerder naakt zijn gegaan, kunnen zich comfortabeler voelen als zijn partner in de ruimte is, denkt hij. "Anderzijds kan die onwennigheid ook erg mooi zijn. Een vrouw die voor het eerst naakt posceert, dat creëert een heel bijzondere sfeer. Die situatie is kwetsbaar en broos. Daar kan ik wat mee, dat vind ik interessant."

Een man achter de camera, een vrouw ontkleed er voor: ontstaat er niet automatisch een risico op machtsmisbruik? Lagrange schrikt van de vraag. "Dat kan ik mij zelfs niet voorstellen. Ik fotografeer meisjes van 14 en vrouwen van in de 80. Dat verloopt voor mij allemaal volgens dezelfde lijn. Je weet op voorhand allebei heel goed waar je aan begint. En ik heb, in al die jaren, nog nooit een probleem of een conflict gehad."

Ook De Mulder, op set even extravert als aan de keukentafel, zegt dat hij nog nooit met een model in de clinch is gegaan. "Ik jut ze graag een beetje op, maar ze weten ook waar ze aan beginnen. Als ze op voorhand met beperkingen komen, dan begin ik er zelfs niet aan. Ja, maar, dat bestaat bij mij niet. Geen compromissen, ik beslis. Ik ben veel te dominant in mijn job om mij te laten vertellen hoe ik mijn werk moet doen. Ik zal hen niet vragen om met de benen open te gaan liggen. Maar ze moeten mij helemaal vertrouwen."

Eén keer heeft hij ruzie gekregen met de manager van een ondertussen in de vergetelheid verdwenen sterretje. "Die vent vond zichzelf belangrijker dan dat meisje. En dat heb ik hem ook zo gezegd."

Internet

Lange tijd had het bloedblad het monopolie op de onderbuik van puberende jongens en hun papa's. Vandaag passen pin-ups in de palm van een hand. We

ciert. Dat betekent opstaan voor dag en dauw en twaalf uur later doodmoe neerploffen. Zero erotiek.

"Ik zou het wel eens willen meemaken", zegt De Mulder met een grijns. "Met een model werken waarbij er écht erotische spanning ontstaat. Maar ik vind het werk nooit opwindend. Je hebt tijdens een shoot zo veel aan je hoofd. Op vlak van techniek, regie, belichting, beeld. Je bent bezig met je job." De banken, de spoorwagens, de post: daar gebeurt het. "Ik zie zo'n model één keer. Bij een bank zitten ze hele dagen samen in een kamertje."

Je bent alleen maar bezig met het beeld, zegt Lagrange. "Ik ben de regisseur. Ik stuur het model naar het resultaat dat ik wil bekomen. Discreet, ik ben geen

uit de andere kamers. Die sfeer kun je op een set niet oproepen. Voor de uitbaters ben ik gewoon een zakenman, een van de vele. Maar wel een zakenman die altijd bloedmooie vrouwen meebrengt." In zijn rugzak geen laptop en agenda, maar een camera en twee lampjes voor de sfeer. Na anderhalf uur staat het filmrolletje vol.

Lagrange is opgeleid als ingenieur. Hij werkte even in de elektriciteitssector, maar ging snel achter de camera staan. Zijn carrière nam een hoge vlucht toen hij in 2006 exposeerde in het FotoMuseum in Antwerpen. Lagrange gaat niet naar Ibiza, maar naar Italiaanse steengroeves en het iconische Chateau Marmont in Los Angeles. Oude glamour, vervallen glorie. Liever boudoires en *cabardouches* dan zee, zon en strand. Zijn decorbouwers hebben de stijl in De Munt geleerd. Hij verzamelt vintage-meubels en kristallen luchters, in de rekken hangen bontjassen, glitters en pailletten. Hij begint nu aan een groot project in samenwerking met het Gallo-Romeins Museum. Het is daar waar hij wil zijn, in musca en galleries. "Mijn werk is in de loop van de jaren geëvolueerd. Minder blingbling, meer uitgepuurd."

Ja, maar' bestaat niet

Denk nu niet dat het sexy is, zo'n fotosessie. Het is teamwork, zeggen ze, en vooral heel hard zwoegen. Shoots in het buitenland zijn duur en met eigen middelen gefinan-

Statue. Marc Lagrange.

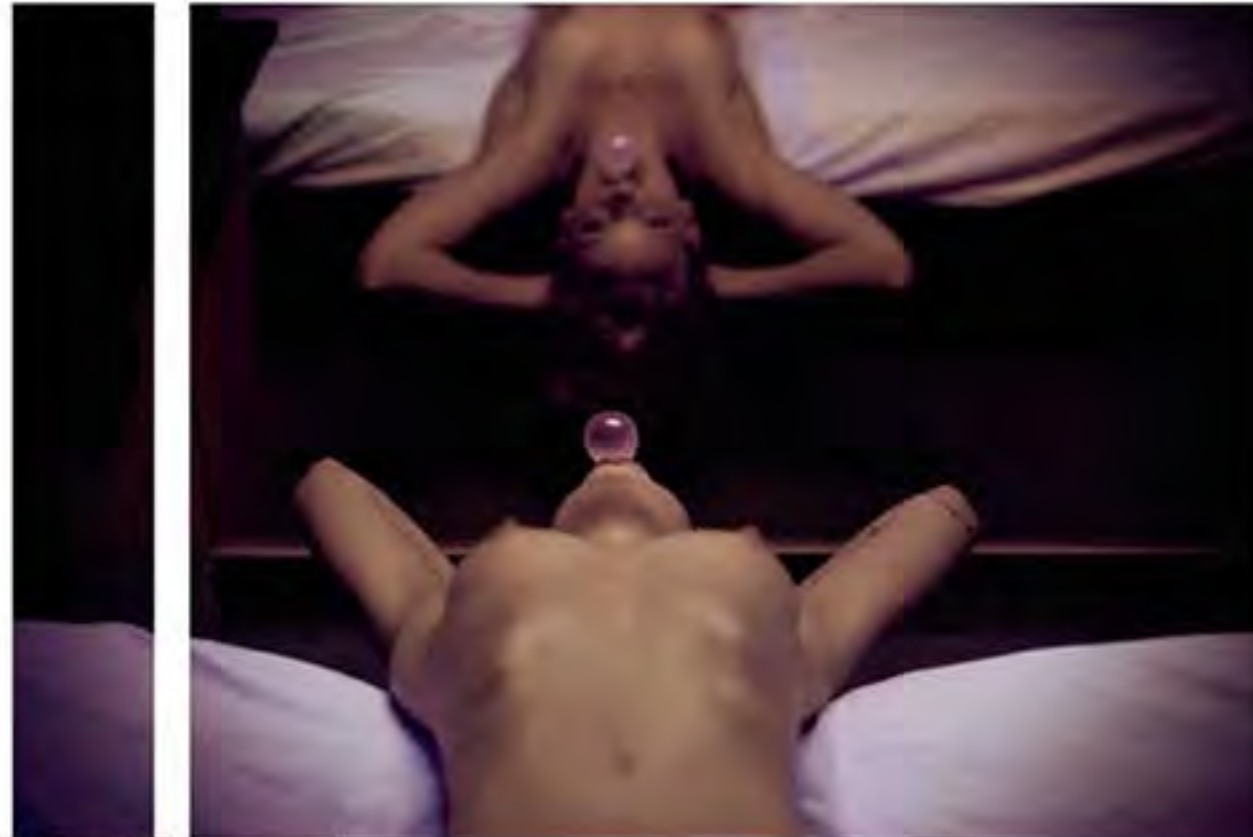
Secret Sadness, Frank De Mulder.

Flair de Pivé, 2015, Marc Lagrange.

Scandalous Liaisons, Frank De Mulder.

Boven: Breathless, Marc Lagrange.
Onder: Banquet, Marc Lagrange.

'Een van de meest voorkomende bewerkingen is het opnieuw natuurlijk maken van siliconenborsten. Een borst moet hangen, maar ze hangen niet meer'

Frank De Mulder

worden overspoeld online, met selfies en shots, in high res en grote pixel. Voor naaktfotografen betekent het internet een dubbele uitdaging: naast de concurrentie van de sexy selfie staat de censuur van de sociale media.

Facebook blokt bloot, Instagram heeft een even fijnmazig als absurd beleid waarbij 'de vrouwelijke' tepel geweerd wordt, maar borstvoeding mag. Volgens tech-analisten is Playboy zelfs gestopt met frontaal naakt om digitaal te kunnen groeien. Sinds de expliciete *not suitable for work*-plaatjes zijn verdwenen van hun Facebookpagina is de onlineshang fors gegroeid.

"In het verleden gebeurde het wel eens dat ik voor een paar maanden van Facebook werd gegooid", zegt Lagrange (+40.000 volgers op Facebook, +6.000 op Instagram). "Of dat ik door een of andere 'vriend' werd gerapporteerd. Ik ben zelfs een keer geweerd omdat mensen een foto hadden gepost terwijl ze een werk van mij aan het ophangen waren. Dat is ook hypocriet: ik mag wel een foto posten van een beeld van Rubens. Ik zorg er nu voor dat ik geen tepels meer post of ze bedek."

Opgespoten borsten en piepkleine kut

Laten we wel wezen, zegt De Mulder, "wat houdt dat eigenlijk in, naakt? Ik snap nog altijd niet dat mensen daar zo'n spel van maken." Hij wijst naar het zwembad in zijn riante tuin, een elegante poel in het groen, omzoomd door riet. Van op hun terras kunnen de burens de fotograaf naakt in het water zien springen. Daar wordt over gesproken, zegt hij. "Dan vraag ik mij toch af: wie is hier niet normaal? Je gaat toch ook niet met je zwembroek aan in bad zitten. Als je nog niet meer naakt in je eigen zwembad mag liggen. En dan zeggen ze dat ik zot ben."

De Mulder (+10.000 volgers op Facebook, +13.000 op Instagram) plaatst wel blootfoto's maar dekt billen af met tape en tekst ('Crazy Rules. No Freedom'). Instagram noemt hij zijn snelst groeiende promotieplatform. "Als ik er zelf wat rondneus, dan begrijp ik heel goed waarom onze account zo populair is. Ik zie een constante stroom van vrouwen die hun siliconenborsten en hun kont komen tonen. Om ter grootst, om ter smalst. Shirt omhoog, buik bloot. En ze schreeuwen allemaal: kijk naar mij! Het is gewoon obsessief. Als ik daarna mijn eigen foto's bekijk, dan denk ik: wat een rust. Het is gewoon mooi."

Ze zijn gedreven door schoonheid, zeggen ze. Het ambacht, de kunde, het vak: daar zit de echte fotograaf.

Lagrange werkt bij voorkeur analoog. "Ik gebruik graag grote technische camera's, ik heb zelfs een toestel uit 1860. Veel beeld wordt vandaag geprint met inkjet, dat kan iedereen. Het mooiere werk gebeurt met zilvergelatine of platinumprints, daar bestaan nog maar een paar exemplaren van."

De keuze voor tijdloos werk, bijzondere prints en verstilde esthetiek heeft de prijs van een Lagrange opgedreven: het kan vanaf 8.000 euro, maar een topstuk gaat tot 50.000. (Werk van De Mulder kost 9.000 tot 17.000 euro.) Dat heeft ook te maken met de hoge kostprijs van het printwerk en de investering in buitenlandse producties, zegt Lagrange. "Je weet op voorhand niet wat het resultaat zal zijn, en of het gaat verkopen. Maar de keuze voor gelimiteerde oplages en uitzonderlijke prints is bewust. Daarmee kun je het verschil vandaag nog maken. Ik streef naar tijdloos, klassiek werk."

En het zal misschien verbazen, maar beide fotografen beweren dat ze Photoshop zo subtiel mogelijk hanteren. "Een huidtoon, het licht, een contrast," zegt Lagrange, "aan de afwerking hecht ik veel belang, maar aan het model wordt amper getornd. Daarom is zij ook zo belangrijk. En soms wordt er nog rechtstreeks vanaf negatief geprint."

Het is een van de grote misvattingen over het vak, zegt De Mulder. "Dat wij borsten vergroten, benen verlengen, tailles manipuleren. Photoshop dient alleen om een beeld te doen leven, om van een grijze massa een beeld met pit te maken. Photoshop is de moderne donkere kamer. Ik zeg niet dat het allemaal realiteit is, maar daar is toch niks mis mee? Wij scheppen een droomwereld. Als dat niet meer kan, dan moet je tegen de kindjes zeggen dat Sinterklaas niet bestaat."

De Mulder zag onlangs een reportage waarin jonge kerels op plaatjes de borsten en vagina's moesten selecteren die ze het meest aantrekkelijk vonden. Hij was geschokeerd. "Ze kozen allemaal voor de meest opgespoten borsten en de perfecte, piepkleine kut. Normen voorgeschreven door de pornowereld. Waanzinnig vond ik dat, zo getormenteerd. Doe mij maar imperfectie. Dat vind ik veel interessanter. En sexy. Het vinden van echte, natuurlijke body's; dat is echt een probleem aan het worden. Een van de meest voorkomende manipulaties is bij mij het weer natuurlijk maken van siliconenborsten. Daar zijn we echt expert in geworden. Een borst moet hangen. Maar ze hangen niet meer."

Lagrange weert valse borsten tout court, zegt hij. "Ik vind het gewoon niet mooi. Het is zelden goed gedaan, de verhoudingen zitten scheef. Ik wil een natuurlijke ronding, een vrouwelijke vorm." Toch zal je ook bij hem geen te volle vrouwen of rimpelende billen vinden. Hij zegt wel dat een oudere vrouw ook mooi kan zijn. "maar zij hoeft niet naakt te gaan om te prikkelen. Sommige vrouwen zijn op hun top op 20, andere zijn op 60 nog betoverend. Ik werk met een model van 36, ook zij is top."

Op schoonheid staat dus geen leeftijd, zeggen ze, maar bloot heeft wel een vervaldatum. De Mulder: "Desechtheid speelt op zijn 50ste toch ook niet meer bij Anderlecht?"

Expo Senza parole van Marc Lagrange, tot 20 december bij Leonhard's Gallery in Antwerpen
Het boek *Heaven* (168 p., 59,90 euro) van Frank De Mulder is net uit bij teNeues.

F
In het kader van de Maand van de Fotografie wordt actrice Marie Vinck vijf keer op de gevoelige plaats vastgelegd door telkens een andere fotograaf. Het resultaat ziet u volgende week in DM Magazine.

RODANIA®

A Belgian brand with Swiss roots and a love for tradition and progress. Backed by 80 years of expertise we represent the harmony between contemporary elegance and quality design.

Rodania, because every second is valuable!

Rodania / Men's watch / DVI-R1
www.rodania.com · RodaniaWatches